

MISSATGE DELS CATÒLICS DE BARCELONA ALS PARES CONCILIARS. EL DOCUMENT, CIRCUMSTÀNCIES, INSTITUCIONS I SIGNATARIS

LLUÍS DURAN I SOLÀ¹
Centre d'Història Contemporània de Catalunya

«Missatge dels catòlics de Barcelona als pares conciliars» és un document fet públic l'octubre de 1965, quan el Concili Vaticà II (1962-1965), després de tres anys de sessions, és a punt de cloure's. En un moment en què les seves principals conclusions i aportacions ja s'han donat a conèixer a l'opinió mundial, i catòlica en particular. Dins d'un ambient que descriu Joan F. Mira com d'«una gran il·lusió».²

L'*aggiornamento* de l'Església catòlica ha estat molt ben rebut per sectors cristians al nostre país i, amb aquesta posada al dia, s'hi afegeix un esdeveniment que ha llançat a l'opinió occidental la notícia de l'existència d'uns catòlics disconformes amb el règim oficialment confessional que representa l'Espanya de Franco. Efectivament, les declaracions de l'abat Escarré publicades al quotidià parisenc *Le Monde* pel corresponçal José Antonio Novais en l'edició del 14 de novembre de 1963, en són l'exemple. Una altra manifestació d'aquest corrent és, doncs, el document que estudiem. Aquesta manifestació és fonamenta en un *moviment* de complexa identificació, si s'entén des dels paràmetres de l'estructura partidista i política. Manifestació que és a mig camí de l'acció eclesial i de l'acció democràtica catalana, des de l'aixopluc divers d'arrelades entitats socials o culturals catòliques, que estan representades, per aquest motiu, pels signataris i que, mercès al Concordat, tenen marge d'actuació dins d'un sistema dictatorial.

1. E-mail: lluig.duran@gencat.cat

2. Pere Antoni PONS, *La vida, el temps, el món: sis dies de conversa amb Joan F. Mira*, València, Publicacions de la Universitat de València, 2009, p. 62.

Així, doncs, al «Missatge» trobem les signatures de representants de diferents organitzacions escoltes, com el Moviment Scout Catòlic, la Delegació Diocesana d'Escoltisme (DDE) i Minyons Escoltes; diferents branques de l'Acció Catòlica (joves, estudiants, joves independents i joves agraris); representants d'intel·lectuals com Pax Romana o de foment de la pau com Pax Christi, a més d'altres entitats de més nova creació com Franciscàlia, vinculada als caputxins, ESADE i el Centre Ecumènic. És, tanmateix, destacada la presència del moviment obrer cristià. Hi ha representants de la Joventut Obrera Cristiana (JOC) i l'Acció Catòlica Obrera (ACO), a més de dues entitats que es vinculen a la tradició anterior a la Guerra Civil, la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat i les Congregacions Marianes.

Pel nombre de signatures, destaquen en lloc preeminent les vinculades a l'activisme obrer cristià (12 sobre 60), les de la Lliga Espiritual (5 sobre 60) i Franciscàlia (5 sobre 60), bàsicament de laics, amb l'aportació de religiosos joves com Jordi Llimona, Àlvar Maduell, Josep Dalmau, Joan N. García-Nieto, Ricard Pedrals, Frederic Bassó i Antoni Totosaus, a més de Josep Sanabre; entre els laics signataris cal destacar personalitats que tindrien una empremta posterior, com Antoni M. Badia i Margarit, Josep M. Bricall i Francesc Cabana.

El document presentat en forma de missatge, amb la pertinent fonamentació dogmàtica (habitual en els documents eclesials) amb les signatures amb càrrec corresponent, vol ser una mirada reivindicativa a la realitat social i política des de la realitat diocesana que albira Catalunya i el conjunt de l'Estat espanyol, des de la influència fonamentada del Concili.

LA FONAMENTACIÓ DEL «MISSATGE»

Els documents conciliars esdevenen font d'inspiració del «Missatge». El document s'inscriu en la manifestació del concepte conciliar de «Poble de Déu», paral·lel i relacionat amb l'Església, si bé diferenciat d'aquesta com a institució, a partir del qual els laics prenen un protagonisme superior, des d'aleshores, com a difusors del missatge cristià al món.³ Una Església, també,

3. Capítol II, *El poble de Déu*, dins de la «Constitució dogmàtica de l'Església», *Documents del Concili Vaticà II*, p. 124-138. Terme, doncs, important present també en la Constitució sobre la Sagrada Litúrgia, sobre l'Església, sobre Revelació Divina, pastoral de l'Església del món d'avui, sobre llibertat religiosa i sobre l'activitat missionera. Vegeu *Documents...*, *op. cit.*, p. 718-719.

acollidora, oberta als signes del temps, i no inquisitorial que és definida com a «Mare», seguint la terminologia de l'Encíclica de Joan XXIII *Mater et magistra*.⁴

Producte de la responsabilitat com a cristians compromesos és l'anàlisi que fan de la situació de l'Església a Catalunya, marcada per la descristianització (com diuen) de joves, obrers i intel·lectuals, provocada per una «greu crisi religiosa» iniciada per la Guerra Civil espanyola (1936-1939), quan el gruix de l'Església espanyola donà suport a un dels bàndols bel·ligerants i s'identificà amb el règim iniciat el 18 de juliol de 1936, impossibilitant així la reconciliació reclamada per Pius XI, Pius XII i Joan XXIII.

Un tarannà per assolir el canvi de paradigma era el que proclamava la «Constitució Pastoral sobre l'Església en el món d'avui», quan, ben lluny d'una Església dels vencedors com l'espanyola, proclamava «haver tret molt de profit i poder-ne treure més encara, fins i tot de l'oposició dels seus adversaris i perseguidors».⁵ Superava així la percepció dels *bons* catòlics oposats als *impis*: blancs i roigs.

A la perspectiva del diàleg amb «l'altre», s'hi afegia una perspectiva de la concepció de la pau, que arribava a tenir exactament el sentit oposat que li atribuïa el franquisme: «La pau no és la simple absència de guerra, no es redueix merament a crear un equilibri de forces oposades».⁶ Per això calia «respectar els altres homes i pobles i llur dignitat, com també la pràctica constant de la fraternitat són enterament indispensables per a la construcció de la pau»,⁷ en lloc d'imposar per la força la victòria militar.

Des de la tasca de reconciliació i foment de la pau, es podia produir el rebuig als règims opressius per al poble, circumstància, doncs, aplicable al franquisme: «Els és lícit, però, de defensar els drets d'ells i dels seus conciutadans contra l'abús d'aquesta autoritat».⁸ I passant d'un principi genèric, que es podia atribuir al franquisme, es consideraven «inhumanes» les «formes totalitàries o bé formes dictatorials contràries als drets de la persona o dels grups socials», dins d'una autoritat política (el govern) que s'havia de fonamentar «sobre la llibertat».⁹

4. https://www.vatican.va/content/john-xxiii/es/encyclicals/documents/hf_j-xxiii_enc_15051961_mater.html

5. *Ibid.*, p. 625.

6. *Ibid.*, p. 671.

7. *Id.*

8. *Ibid.*, p. 665.

9. *Ibid.*, p. 664 i 667.

El dret al sufragi i a la participació propis de la democràcia era el desitjat per l'Església catòlica: «Permetin efectivament a tots els ciutadans cada vegada més i sense discriminació de participar lliurement, activament, tant en les bases jurídiques de la comunitat política, com en el govern de l'Estat», a partir d'un sistema fonamentat en el «lliure sufragi».¹⁰ Conseqüentment, l'Església *beneïa* un règim de drets i llibertats i així es deia en la carta feta des de Barcelona: «A) Un ordre polític-jurídic capaç d'assegurar en la vida pública una millor protecció dels drets de la persona, com són els drets de la lliure reunió, de lliure associació, d'expressar lliurement les pròpies opinions».¹¹

Entre els sectors que el «Missatge» considerava en procés accelerat de des-cristianització hi havia la classe obrera, que, amb els joves i els intel·lectuals, configurava el gruix principal de l'antifranquisme actiu. Una classe que havia estat objecte anteriorment de l'Encíclica *Rerum novarum*, 1891, de Lleó XIII, i *Quadragesimo anno*, 1931, de Pius XI, en un moment que a l'Europa democràtica creixia el fruit del debat marxisme-cristianisme i es consolidaven els estats de benestar, que reforçaven la protecció social dins d'un món dividit per zones d'influència de la URSS o dels EUA. En les noves aportacions del Concili es feia referència al món del treball, com el dret a la representació sindical, el dret de vaga i també formes de participació obrera en l'activitat social i econòmica, com feia seu l'apartat B) del «Missatge».¹²

Mentre en el «Missatge», la reclamació d'un marc social i democràtic de convivència per a l'Estat espanyol se situava en el marc comú de l'oposició democràtica (punts A i B), el que feia referència a la realitat catalana augmentava el to de la denúncia contra el franquisme, punt C. Anava de ple a la seva desautorització com a règim polític. Si els dos primers reivindicaven la modificació important d'actuacions, el darrer anava a l'arrel del sistema autoritari franquista. I les conseqüències d'uns sistemes que eren, així, blasmats clarament en el Concili. Calia, però, destacar que el Vaticà reconeixia la realitat catalana, quan recollia una salutació de Pau VI a la peregrinació diocesana de Barcelona a Roma. Així es justificava el reconeixement del subjecte.

Què diu el punt C? «Hem de denunciar la política d'opressió adreçada no solament a impedir el desenvolupament sinó a aconseguir la destrucció dels

10. *Ibid.*, p. 665-668.

11. *Id.*

12. *Ibid.*, p. 657.

MISSATGE DELS CATÒLICS DE BARCELONA ALS PARES CONCILIARS.
EL DOCUMENT, CIRCUMSTÀNCIES, INSTITUCIONS I SIGNATARIS

caràcters peculiars del nostre poble, sobretot de la llengua, cultura i institucions catalanes». Anteriorment (1960 i 1963), dos documents públics (sense vinculació eclesial) s'havien manifestat amb un caràcter més tebi (no podien fer-ho altrament) pel que fa al foment de la llengua i la cultura catalanes. Demandes centrades a demanar l'ensenyament del català (la primera) i a ensenyar en català, la normalització de les activitats de les institucions culturals que atendien la cultura catalana i, específicament l'ús normal del català en premsa, ràdio, televisió i cinema (la segona).¹³

Dos fets, esdevinguts arran de les declaracions de l'abat Escarré, havien sacsejat l'opinió catalana i havien destacat el caràcter opressiu del règim: el primer, la clausura d'Òmnium Cultural;¹⁴ el segon, l'assalt al Casal de Montserrat, també el desembre de 1963, amb el senyal inequívoc que destacava amb una pintada: «España: 1 bandera, 1 patria, 1 lengua».¹⁵ Per això cal entendre que el «Missatge» faci referència, a més, a les «institucions catalanes», que no caldria entendre, en aquest cas, creiem, com a institucions d'autogovern, sinó com a institucions cíviques o culturals.

En l'apartat C del «Missatge» és remarcable que es denunciés públicament i internacionalment capteniments que enllaçaven amb el que es començava a denominar «genocidi» o «genocidi cultural» en instàncies internacionals.¹⁶ Certament, aquestes denúncies qüestionaven la imatge internacional que volia donar l'Estat espanyol, com a estat homologable a la nova Europa.

13. Joan CREXELL, *Català a l'escola. Les campanyes populars sota el franquisme*, Barcelona, Edicions de la Magrana, 1998, p. 207-208 i 214.

14. Joan B. CENDRÓS, «La Fundació i els primers anys d'Òmnium Cultural», *Òmnium Cultural 1961-1986*, Barcelona, Diputació de Barcelona 1986, p. 9-16.

15. Jaume FABRE, «L'assalt feixista al Casal de Montserrat», *Serra d'Or* (febrer de 2017).

16. Vegeu Raphaël LEMKIN, *Genocidio. Escritos*, edició i estudi preliminar d'Antonio Elorza, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2015. El terme «genocidi» era emprat també en l'exili català, com afirmava J. M. Batista i Roca, com a mínim des de 1956: «El ejemplo más típico de genocidio cultural hoy, es el intento de destrucción de la lengua y la cultura catalanas. Sería un caso sin parangón en el mundo de hoy, si no hubiese otros intentos de destrucción de las lenguas vasca y gallega». Vegeu J. M. BATISTA I ROCA, «La lengua y la cultura catalanas en el campo internacional», *Libro blanco de Cataluña*, Buenos Aires, Ediciones de la Revista de Catalunya, 1956, p. 121. El 1973, sota l'autoria de Josep Benet, apareixia com a objecte aplicable al Principat: «El cas de la persecució contra la llengua i la cultura de Catalunya es troba clarament comprès en aquesta definició de genocidi cultural». Vegeu *Catalunya sota el règim franquista, volum. I. Informe sobre la persecució de la llengua i la cultura de Catalunya pel règim del general Franco*, París, Edicions Catalanes de París, 1973, p. 12.

Igualment, els documents pontificis percebien insistentment una perspectiva universal adient a la circumstància que remarcava el document. Des de 1963 l'encíclica de Joan XXIII *Pacem in Terris* («Pau a la Terra») (conjuntament amb documents de la UNESCO) defensaven els drets de la llengua i la cultura catalanes. El rebuig a la violència contrària a la dignitat de l'home hi surava tothora, també en un període històric en què s'accelerava la descolonització, especialment al continent africà, i es coneixien els topants de les recents atrocitats del nazisme i el feixisme.

D'antuvi, l'encíclica de Joan XXIII ha estat recordada per la reivindicació dels drets lingüístics i culturals de les dites *minories* (tot sovint, nacions sense estat): «Respon, en canvi, a una exigència de justícia que els poders públics aportin la seva contribució a promoure el desenvolupament humà de les minories amb mesures eficaces a favor de la seva llengua, de la seva cultura, dels seus records i de les seves iniciatives econòmiques».¹⁷ Justament al contrari del que es feia al Principat de Catalunya des de la primavera de 1938.

Fins aquí hom podia reclamar un respecte genèric per uns drets col·lectius per a la promoció de la llengua catalana perseguida contínuament pel franquisme, però també hi havia referències a «l'opressió» i a la «destrucció» que esmentava el «Missatge». Així en l'encíclica, ultra esmentar l'existència de «pobles dominadors i pobles dominats»,¹⁸ des d'un principi moral s'afirmava que «a ningú agrada de sentir-se súbdit de poders polítics que provenen de fora de la comunitat humana o el grup ètnic propis».¹⁹ I recollia el «Missatge», així, el precepte de *Pacem in Terris* que establia que «cal afirmar, de la manera més explícita, que una acció adreçada a reprimir i a sufocar la vitalitat i el desenvolupament d'aquestes minories és una gran violació de la justícia, i ho és molt més a fer-les desaparèixer» (El «Missatge» deia «destruir-les»)²⁰ En un altre document pontifici es posicionava també contra les accions amb què «d'una manera més o menys sistemàtica i metòdica, hom extermina un poble, una nació o una minoria ètnica. Tals accions han de ser condemnades enèrgicament com a crims horrosos».²¹

17. Joan XXIII, *Pacem in Terris*, p. 78.

18. *Ibid.*, p. 56.

19. *Id.*

20. *Ibid.*, p. 77.

21. *Documents...*, *op. cit.*, p. 673.

MISSATGE DELS CATÒLICS DE BARCELONA ALS PARES CONCILIARS.
EL DOCUMENT, CIRCUMSTÀNCIES, INSTITUCIONS I SIGNATARIS

Els catòlics barcelonins antifranyquistes veien així ratificades les seves posicions per la jerarquia universal catòlica en defensa de la seva llengua i cultura perseguides obsessivament.

«El Manifest dels catòlics de Barcelona als pares conciliars» donava a conèixer persones i institucions concretes que manifestaven uns compromisos radicalment oposats als del nacionalcatolicisme imperant. Ja no era una jerarquia, com havia estat l'abat Aureli M. Escarré qui posava nom a la denúncia, eren simplement laics o religiosos, amb el risc que això comportava per a ells i per a les seves institucions.

INFLUÈNCIA POSTERIOR D'UNA FORMA DE MANIFESTAR-SE

Pocs mesos abans que s'iniciés la campanya «Volem bisbes catalans», a més de denunciar el règim franquista com a opressor inadequat als nous corrents catòlics, s'iniciava un nou *gènere* de denúncia: la carta-missatge a la ciutadania o a sectors influents, en aquest cas principalment de fora de l'estat. «Missatge dels catòlics de Barcelona als pares conciliars» inicia un reguitzell de vuit cartes que van ser divulgades ben aviat des del llibre editat a Ginebra *Le Vatican et la Catalogne*, donades a conèixer entre octubre de 1965 i maig de 1967. Totes nou (amb el «Missatge») ofereixen una doble via d'innovació: primer, són preveres, però també laics, que opinen sobre qüestions religioses; segon, aquesta opinió catòlica representa una deslegitimació a un règim qualificat com a «catòlic».

Le Vatican et la Catalogne, centrat en la resposta activa al nomenament al capdavant de la diòcesi barcelonina de monsenyor Marcelo González Martín, quan s'esperava, a la llum del Concili, el nomenament d'un bisbe català, inclou una segona carta (primera de la campanya i segona en el llibre), «Carta confidencial a Pau VI signada per personalitats catòliques alguna de les quals ocupa llocs oficials», sense signar. La tercera duu per títol, i expressa la voluntat d'obertura catòlica a altres sectors religiosos o no religiosos a la recerca del bé comú de la humanitat, «Carta a Pau VI d'intel·lectuals catalans no creients». Hi trobem les signatures de personalitats procedents del Moviment Socialista de Catalunya, com Joan Reventós, o del Front Nacional de Catalunya, com Joan Cornudella o Joan Colomines, o intel·lectuals vinculats al PSUC, com Francesc Vallverdú, a més de prestigiosos intel·lectuals com Josep M. Castellet, Joaquim Molas o Jordi Carbonell.

Ben aviat són els religiosos els que s'afegeixen a la demanda d'uns pastors arrelats (i no aliens) a la comunitat que han de servir, primer a Sabadell, Terrassa i Sabadell i després l'arxidiòcesi de Tarragona i Menorca. Més enllà de l'àmbit estrictament dels religiosos, els col·laboradors de *Serra d'Or* fan la seva aportació, amb noms influents de la cultura catalana com Ferran Soldevila, Josep Fontana, Miquel Coll i Alentorn, Albert Manent, Josep Benet, Joan Triadú o Albert Jané, a més de futurs líders de la Catalunya democràtica com Miquel Roca, Jordi Pujol, Jordi Solé Tura o Maurici Serrahima.

La sèrie s'acaba amb el nombre més elevat de signatures, a mesura que l'impacte de la campanya «Volem bisbes catalans» va creixent: «Missatge a l'episcopat catòlic del món» i «Carta de 400 catòlics catalans».²² «Missatge dels catòlics de Barcelona als pares conciliars» comença una línia d'actuació en un període d'alt dinamisme. Enllaça, així, l'anhel renovador de l'Església catòlica amb els de catòlics «oberts als signes dels temps» per superar la Guerra Civil i construir una Catalunya democràtica i justa, on creuen que ells tindran un paper a representar, sense blocs, sense exclusions, amb voluntat de concòrdia.

22. *Le Vatican et la Catalogne*, París, Documentation Catalane, 1967, p. 208-248.

Document

MISSATGE DELS CATÒLICS DE BARCELONA ALS PARES CONCILIARS

Catòlics de diverses parts d'Espanya, clergues i laics, han assabentat als Pastors de l'Església reunits en el Concili, en forma privada o pública, individual o col·lectiva, de la seva preocupació pels problemes que afecten l'Església a Espanya.

Els catòlics de l'Arxidiòcesi de Barcelona signants del present document, volem contribuir a aquest aclariment de l'opinió pública catòlica i, en primer lloc, dels Pares Conciliars. Ho considerem un deure greu de consciència imposat per la nostra responsabilitat eclesial, preocupats com estem pel present i l'esdevenidor de l'evangelització del nostre poble. Sobretot tenint en compte que aquells qui podrien informar millor que nosaltres experimenten certes dificultats en fer-ho. Finalment ens veiem obligats a manifestar-nos públicament perquè els Pares del Concili no s'enganyin davant certes opinions, que passen com a vàlides, sobre el catolicisme espanyol, de caràcter més oficial que real.

1. La situació religiosa del nostre poble es caracteritza abans que res, per un procés creixent de descristianització, especialment accentuat entre els intel·lectuals, la classe obrera i la joventut. Malgrat certes aparences enganyoses, Espanya no és una excepció, religiosament parlant, dins dels pobles de l'Europa Occidental. Més encara, el percentatge de pràctica religiosa dels catòlics espanyols és notòriament més baix que els catòlics d'altres països on la Religió Catòlica no ha tingut ni té caràcter oficial ni obligatori.

2. Aquest estat es veu agreujat pel tipus d'unió o millor assimilació de l'Església i l'Estat, vigent a Espanya sobretot en aquests últims anys, les característiques del qual són: unió de l'Església amb els detentors de poder, poder temporal de l'Església, inflació religiosa en la vida pública, confessionalisme legal com expressió de la religió de l'Estat, desencarnació de l'Església, inoperància

MISSATGE DELS CATÒLICS DE BARCELONA ALS PARES CONCILIARS

dels Principis Catòlics relatius a la vida pública i social, i a la dignitat i drets de la persona humana.

3. En el centre de la greu crisi religiosa que constatem trobem el fet gravíssim de la Guerra Civil (1936-1939) que ha dividit Espanya en dos bàndols. L'alineació de la major part de l'Església Oficial, en contradicció amb les seves promeses i declaracions,¹ al costat d'un dels bel·ligerants,² perllongada després per l'adhesió al règim polític dels vencedors, ha fet impossible, un cop acabada aquella guerra, reprovada i lamentada per Pius XI³ i qualificada per Joan XXIII de deplorable i lamentable,⁴ la reconciliació de les dues parts, invocada per Pius XII.⁵

1. «Fossin quines fossin les afflictives circumstàncies en què vegem submergida l'Església, no temeu ni preteneu la vindicta que correspon només al Senyor» (Declaració Col·lectiva de l'Episcopat Espanyol, 20 de desembre de 1931; «Colección de Encíclicas y otras cartas de los Papas», Madrid, 1935). «No caiguen en la temptació de la ira per una vindicta que correspon només a Déu» (Declaració Col·lectiva de l'Episcopat Espanyol, 25 de maig de 1933, Madrid, 1935).

«Estava ben assabentat (el govern de la República Espanyola) de les bones disposicions, tant Nostres com vostres, Venerables Germans, per a secundar el manteniment de l'ordre i la tranquil·litat social. I amb Nos i amb l'Episcopat estaven d'acord no sols el clero tant secular com regular, sinó encara els catòlics seglars, o sigui la gran majoria del poble espanyol; el qual malgrat les opinions personals, malgrat les provocacions i vexacions dels enemics de l'Església, ha estat allunyat d'actes de violència i represàlia, sense donar lloc a desordres i molt menys encara a guerres civils» (encíclica *Dilectissima nobis*, de Pius XI, 3 de juny de 1933; AAS 25 1933 227).

2. El govern espanyol va prohibir a l'arquebisbe de Tarragona, cardenal Vidal i Barraquer, mort a l'exili, de tornar a Espanya un cop acabada la Guerra Civil, perquè es va negar, amb altres prelats, a signar la carta redactada per indicació del govern de la zona nacional (rebel), en la qual hom anomenava *croada* la Guerra Civil.

3. «Missió (la de defensar els drets religiosos), hem dit, difícil i perillosa, també perquè amb massa facilitat el compromís i la dificultat de la defensa, la fan excessiva i no plenament justificable, sense comptar que amb no menor facilitat, intencions no rectes i interessos egoistes i de partit hi entren a enterbolir i alterar tota la moralitat de l'acció i totes les responsabilitats. El nostre cor paternal no pot oblidar, sinó que recorda més que mai en aquest moment i amb els sentiments del més sincer reconeixement paternal, tots aquells, qui, amb puresa d'intencions i amb sincers propòsits han tractat d'intervenir en nom de la humanitat. El nostre reconeixement no ha minvat tot i haver hagut de constatar la ineficàcia dels seus nobilíssims esforços» (discurs de Pius XI a profugus espanyols de la Guerra Civil, 14 de setembre de 1936; AAS 28 1936 380).

4. Carta de Joan XXIII a l'arquebisbe-bisbe de Barcelona (*Ecclesia* —de Madrid—, 1961, 2n semestre, p. 1328).

5. «On perduressin l'odi i la rancúnia, no hi hauria lloc per aquell Cor, que ardentment desitja l'amor i si cal la reconciliació entre els germans» (radiomissatge de Pius XII a Espanya, 18 de novembre de 1945; AAS 37 1945 323).

Creiem que, per al nostre cas i amb més raó encara, són vàlides les profètiques paraules de Joan XXIII sobre la unió dels germans separats: «No volem fer un procés històric, no volem saber qui tenia raó i qui no en tenia. La culpa és de tots. Nos només diem: Unim-nos i deixem-nos de baralles».

La reconciliació és una exigència missionera per a l'Església Espanyola i no hi pot haver reconciliació mentre l'Església, com a Mare, no s'atansi al nostre poble en la llibertat i la humilitat, perquè tots i en primer lloc ella mateixa demanin i s'atorguin mútuament el perdó. Creiem també que no n'hi hauria prou amb la reconciliació de paraula si no anés acompanyada de la remoció dels obstacles que actualment l'impossibiliten. Entre ells esmentem:

A) La manca absoluta de respecte pels drets i llibertats de la persona humana en la vida pública i política (dret d'associació, expressió, sufragi, dret a institucions representatives etc.).

B) L'absència de promoció humana i social del món del treball i dels drets socials elementals (dret a la llibertat sindical, dret de vaga, dret a les reformes socials, reforma agrària etc.).

C) Com a membres de l'Església de Barcelona i «ciutadana de la terra de Catalunya»,⁶ hem de denunciar la política d'opressió adreçada no solament a impedir el desenvolupament, sinó a aconseguir la destrucció dels caràcters peculiars del nostre poble, sobretot de la llengua, cultura i institucions catalanes.

Els problemes que es presenten a l'Església a Espanya no sols pertoquen als catòlics del nostre país, sinó que repercuteixen en l'Església Universal i en l'opinió pública dels no catòlics, creients o no. Aquesta és la raó per la qual el cas de l'Església Espanyola CONSTITUEIX COM UN TEST de l'autenticitat i de la sinceritat de la desitjada renovació eclesial i de l'esperit de caritat i justícia afirmats amb tant de força al Concili pels Bisbes de tot el món, de la responsabilitat col·legial dels quals sobre tota l'Església, per consegüent també sobre la d'Espanya, tant esperem.

Puguin ésser, aleshores, una realitat viva i actuant per al nostre poble, les paraules, aclamades pel Concili, de Pau VI als bisbes, en tornar de la seva visita de l'ONU, que tenen el ressò d'un solemne engatjament:

«Sabeu que anunciar una paraula compromet amb deures greus el qui ho fa: deure de coherència, de solidaritat, d'exemple. Una paraula no confirmada amb la

6. Discurs de Pau VI a la Peregrinació Diocesana de Barcelona (*L'Osservatore Romano*, 8 d'agost de 1963).

MISSATGE DELS CATÒLICS DE BARCELONA ALS PARES CONCILIARS

voluntat efectiva de realitzar-la, ¿què val? L'autoritat de la paraula neix, certament, de la veritat, de la qual és ressò; però en l'ordre de les coses humanes troba la seva millor eficàcia en la manera com, el qui l'anuncia, alhora la realitza; parla la veu, però persuadeix l'herald de l'Evangelí... La nostra contribució a la pau serà més eficaç i preciosa quan tots nosaltres, persuadits que la pau ha de tenir com a fonament la justícia, ens fem advocats de la justícia. Perquè el món té gran necessitat de justícia, i Crist vol que nosaltres tinguem fam i set de justícia».

Barcelona, 28 d'octubre de 1965⁷

Signataris⁸

Rafael Hinojosa (expresident JOC)
Antoni Hortet (president diocesà dels JAC)
Josep Carreras (Consell Consultiu de PAX CHRISTI)
Joan Tintó (expresident JAC)
Àngel Peix (Federació Paral·lel JOC)
Reverend Jordi Bertran, prevere (consiliari diocesà)
Julio Morera (president diocesà JOC)
Emili Julià (secretari diocesà Joves d'Acció Catòlica)
Reverend José Martínez, prevere (consiliari Federació Meridiana JOC)
Josep M. Gasch (secretari Moviment Scout Catòlic)
Reverend Ricard Pedrals, prevere (consiliari DDE [Delegació Diocesana d'Escoltisme])
Josep Martorell (comissari general Minyons Escoltes)
Josep Muntañola (comissari branca Minyons, Minyons Escoltes)
Josep M. Argemí (comissari branca ròvers Minyons Escoltes)
Reverend Frederic Bassó, prevere
Elias Martín (exdirigent JOC)
Reverend Carles Casademont, prevere
José Manuel Guillén Padilla (de la JOC de Sabadell)

7. Arxiu Jaume Sobrequés i Callicó.

8. Relacionem els noms i adaptem la grafia dels càrrecs d'entitats que representen, sense rúbrica.

- Julio Jurado Pérez (dirigent de la JOC)
 Ramón Rodríguez García (dirigent de la JOC)
 Vicente Melgarejo Ballesta (dirigent de la JOC)
 Xavier Parés (president del Secretariat de Promoció Social d'Acció Catòlica)
 Francesc X. Colomé (president diocesà JIC)
 Ignasi Garcia Clavel (secretari diocesà JIC)
 Reverend Josep M. Totosaus, prevere (consiliari diocesà JIC)
 Miquel Juncadella (president ACO)
 Angelina Surroca (presidenta ACO Fem.)
 Jordi Oliveras (president diocesà JEC)
 Reverend Casimir Martí (consiliari diocesà JEC)
 Josep M. Piñol (president de Franciscàlia)
 Josep M. Panyella (dirigent de Franciscàlia)
 Reverend Jordi Llimona (OFM Cap)
 Pere Puigdefàbregas (vocal de Franciscàlia)
 Xavier Casassas (secretari de Franciscàlia)
 Concha Millán de Semir (vicepresidenta de Franciscàlia)
 Josep Desumbila (responsable del Centre Ecumènic)
 Reverend Àlvar Maduell (OFM Cap)
 Joan Rambla (exdirigent Consell Diocesà d'Acció Catòlica)
 Ramon Puiggròs (expresident JOC)
 Francesc Vila-Abadal (exvocal JAC),
 C. Martínez Girona (representant Pax Romana)
 Reverend Josep Dalmau, prevere
 Reverend J. N. García-Nieto S.I. (professor de Sociologia a Esade)
 Alfons C. Comín (de Pax Christi)
 José Toro Trallero (de les Congregacions Marianes)
 Joan Gomis (del Centre Ecumènic)
 Ferran Ariño (Expresident d'ACI)
 Antoni M. Badia Margarit (president de la Lliga Mare de Déu de Montserrat)
 Josep M. Bricall (vicepresident de la Lliga Mare de Déu de Montserrat)
 Mercè Duran (vicesecretària de la Lliga Mare de Déu de Montserrat)
 Reverend Josep M. Bardés, prevere (consiliari de la Lliga Mare de Déu de Montserrat)
 Lluís Garcia Faura (vocal de la Lliga Mare de Déu de Montserrat)
 Josep Mogas (vicesecretari de Pax Christi)

MISSATGE DELS CATÒLICS DE BARCELONA ALS PARES CONCILIARS

E. Barnadas (exsecretari Graduats d'Acció Catòlica)
Josep M. Sol (expresident Consell Diocesà Joves Acció Catòlica)
Joan Rossell (exvicepresident Consell Diocesà Joves Acció Catòlica)
Reverend Josep Sanabre, prevere
Francesc Cabana (expresident JEC)
Consol Mascareñas (exsecretària Pax Christi)
Miquel Coll (Tresorer del SIIAEC de Pax Romana)

ABREVIATURES

ACI: Acció Catòlica Independent
ACO: Acció Catòlica Obrera
JAC: Joves d'Acció Catòlica
JEC: Joventut Estudiantil Catòlica
JIC: Joventut Independent Catòlica
JOC: Joventut Obrera Cristiana
OFM: Orde de Frares Menors
SIIAEC: Secretariat Internacional d'Enginyers, Agrònoms i Economistes
Catòlics